

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia:
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Duiss, Heinrich
Schack, Rudolf Mosse, A. Oppelt,
Nachfolger; Anton Oppelt, J.
Dumreicher; In Budapesta: A. V.
Goldberger, Reklame Bureau; In
București: Agence Havas, Suc-
cursale de Roumanie; In Ham-
burg: Karoly & Liebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmond pe e colônă 6 or. și
80 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 or. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta” iese în ziua care îi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 6 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dăruți în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 129.

Brașov, Sâmbătă, 10 (22) Iunie

1895.

Constatări dureroase.

Brașov, 9 Iunie v. 1895

Nu scim, când vor înceta odată
odișoalele, der din nenorocire justele
plângeri în contra apatiei și indife-
rentismului, cărora li-se dă o espres-
siune atât de viuă în informațiunile
dela Clușiu, pe cari le publicăm în
numărul nostru de astăzi.

Clușiu este centrul unui ținut
locuit de Români; în el avem resi-
dența a doi protopopi români cu
vre-o șese mii de credincioși; avem
un număr frumos de advocați și alți
fruntași români cu dare de mână.
In Clușiu se află un însemnat nu-
măr de studenți români, parte la
universitate, parte la diferitele școle
ungurești de-acolo; apoi mulțime de
industriași, comercianți și mai ales
invățacei români meseriași etc. etc.

Cu un cuvânt, Clușiu nu-i lip-
sesc elementele necesare la formarea
unui centru românesc, care să ser-
vescă ca un focal de cultură na-
țională dintre cele mai binefăcătoare
atât pentru oraș, unde lipsa unui
asemenca focal este atât de sim-
țită, cât și pentru numărâsa popo-
rațiune română din jur.

Și cu toate acestea, ce vedem?
In modul, cum se manifestează
astăzi, Clușiu este aproape mort pen-
tru viața noastră națională. Entusias-
mul Românilor din acest oraș, unde
flacăra naționalismului românesc ar-
dea odinioară atât de viu, pare a fi
decăzut adî față cu întreprinderile
nostre naționale până la acel grad
deplorabil și rușinos, încât nu mai
sunt în stare să susțină nici măcar
vechile aședăminte naționale, ce li-au
mai rămas din timpurile de mai
nainte.

Ceea ce n'a fost în stare să ni-
micască furia plebei sêlbatică de pe
strade, care odinioară bombardă cu
pietria aședămintele de cultură na-

țională ale Românilor din Clușiu,
este în ajun să se prăpădescă acum
prin inșă-și nepăsarea și trândăvia
acelor bărbați, cari prin poziția lor
sunt chiamați să lucreze la păstra-
rea și prosperarea acestor aședă-
minte.

Casina română, care s'a susți-
nut timp de 34 ani, adî e în apu-
nere; despărțemântul Asociațiunei
stagnază; Societatea meseriașilor ro-
mâni, — care în acest oraș, atât de
periculos pentru existența națională
a meseriașilor noștri, are cea mai
mare și mai sublimă misiune, — de-un
șir de ani încôce a adormit cu totul.

Ce li-a mai rămas Românilor din
Clușiu? Li-au mai rămas cele două
biserici cu o modestă școlă de lângă
ele. Decă înșă falanga conducătoare
a Românilor din Clușiu va continua
de-a merge pe calea apucată, atunci
sunt numărate și zilele acestora, căci
nu va mai fi cu puțință de-a susține
bisericii în nisce parochii, ai căror
credincioși au fost lăsați de condu-
cătorii lor să-i înghițe de vii molo-
chul maghiarisării.

Acăsta este în prezent situați-
unea Românilor din Clușiu. Mulțime
de meșteșugari români se perd vê-
dend cu ochii în fața „infocațiilor
Români”, cum li numesc corespon-
dența de mai jos, fără ca cine-va
să îngrijescă de sôrtea lor; stradele
orașului sunt aproape dîlnic traver-
sate de sute de țeranî și cărturarî
români veniți de pe la sate și nu
găsesc sermanii un centru, unde să
pôtă da și ei față cu luminații frun-
tași ai nației, dela cari cu atâta
sete ar aștepta o povață, o vorbă
bună.

Causa acestei deplorable stări
de decadență a Românilor din Clușiu
o atribue corespondentul nostru de
mai jos vrăjmășiilor diavolești și pa-
timelor personale dintre conducători.

Va fi, de sigur, și acăsta una

dintre cauzele principale a deca-
denței lor. Dêr asemenea vrăjmășii
și patimi personale, când e vorba
de-o conlucrare națională, nu pot
avé loc între Români cu adevărată
înflăcărare față de cauza neamului.
Cei ce se lasă a fi conduși de pa-
timî în detrimentul cauzei, de și-ar
bate orî cât de mult peptul în piêța
publică, jurând pe cer și stele, că
sunt cei mai mari Români de pe
suprafața pământului, noi acăsta nu
li-o credem. Românismul se dove-
desce prin fapte, êr nu prin frase
sunătoare.

Și aici dăm de punctul cel mai
dureros, care ne avertisază să facem
o asemănare între vorbe și între
fapte. Vorbe sunătoare pretutindenea,
êr muncă demnă și serioasă pentru
promovarea intereselor noastre națio-
nale aprôpe nicăiri. Acăsta e la noi
caracteristica timpului de astăzi.

Clușiu din nenorocire nu este
singur în felul său, căci pe cât de
mare este numărul celor ce vor de-
odată să se afișeze în fața lumii ca
eșemple de naționalism, pe atât de
mare este indiferentismul și apatia,
de care ne lovim aprôpe în toate cen-
trele românești.

Ar fi timpul înșă să ne desme-
tecim odată din acăstă stare de amôr-
țire, căci avem o grea răspundere
înaintea neamului și a posterității.
Pe cât timp entuziasmul pentru
causa națională nu se va ridica în
fruntașii poporului român la acel ni-
vel, care să predominaze toate patimele
și vrăjmășiile personale, nu putem
să ne lăudăm cu naționalismul lor.

CRONICA POLITICĂ.

— 9 (21) Iunie.

Din telegrama noastră de ieri s'a pu-
tut vedé modul în care s'a rezolvat crisa
din Austria. Noul ministeriu numit pro-
visoriu de Majestatea Sa, n'are nici o co-

lôre politică; cei mai mulți membri ai lu
sunt ômeni cunoscuți până acum numai
ca escelenți funcționari ai statului. Ou con-
ducerea afacerilor interne monarchul a în-
sărcinat pe contele *Kielmannsegg*, impreju-
rare, care s'ar păré, că indică victoria
stângei germane unite, mai ales, că se
asigură, că însuși *Plener* a recomandat Ma-
jestății Sale pe acest bărbat. Noul ministru
președinte e recunoscut, ca om de admi-
nistrațiã energetic. Dintre miniștri vechi au
rêmas *Welserheimb* și *Jaworski*, êr toți cei-
lalți miniștri sunt luați din înalte funcțiuni
de stat, așa că pe dreptul se pôte dice, că
noul guvern este un *ministeriu de funcțio-
narî*. Problema noului ministeriu este, de
a face să se desbată bugetul și de a-se
vota proiecte mai mărunte. Se crede, că
până la sfârșitul lui Iulie parlamentul va
trece peste aceste afaceri, și numai atunci
monarchul va numi un ministeriu definitiv.
— Conservativii și Polonii continuă a ține
pertractări cu partidele din opozițiã și cu
Slovenii de sud și *antisemiții*, pe cari vor
să-i înduplece a intra în noua coalițiune.
Resultatul de până acum al pertractărilor
nu este prea îmbucurător, și totul atêrnă
dela întrebarea, decă Cehii tineri vor fi
aplecați a se uni cu celelalte două partide
ale coalițiunei.

Din incidentul festivităților dela Kiel
au sosit acolo până acuma prinț-rogenal
Luitpold de Bavaria, prințul Ludovic de
Bavaria, regele Saxoniei, marele duce de
Baden, marele duce de Hessa, ducele de
Saxa-Coburg-Gota, marele duce rusesc Alexis
și regele de Württemberg. Alaltăeri după
amâț a sosit în Hamburg împératul Wil-
helm și împératésa, prințul moștenitor,
prințul Henric și micii prinți Frideric,
Adalbert și August cu guvernorii lor. Im-
pératul a fost primit de publicul adunat la
gara dela Hamburg cu strigete de „Hurrah”.
Primarul orașului îi ținu o vorbire, la care
impératul Wilhelm răspunse, accentuând,
că flotele adunate la Kiel represintă sim-
bolul păcii și al cooperării tuturor popôre-
lor culte europene pentru susținerea misi-
unii

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Canalul nord-ostic.

Flotele a mai tuturor puterilor mari-
time ale lumii, s'au adunat în golful dela
Kiel din incidentul deschiderii marelui can-
al nord-ostic, care se predă circulației prin
o rară sêrbare internațională.

Inainte de acăsta cu 25 ani, în 16
Noemvre 1869, tot din un asemenea inci-
dent s'au fost adunat la Port-Said complec-
sul tuturor năilor de rêsboiu și de comer-
ciu la sêrbarea deschiderii canalului-Suez.
Serbările acestea, arangeate cu pompă orien-
tală și c'o cheltuială de 50 milioane franci,
culminau în prezența împératésii Eugenia,
soția împératului Napoleon III, care pe
atunci se afla în culmea puterii și gloriei
sale. Impératésa intră atunci în uriașul can-
al, alături cu chedivul egiptên, pe cea din-
tăiu corabiã; pe a doua se afla monarchul
Francisc Iosif I, apoi urma principele pru-
sian Frideric Wilhelm și în urmă-i șirul ne-
sfârșit al celorlalți năi cu ôșpeții înalți,
cari au fost invitați de Francia la acăstă
operă colosală a geniului frances

Și acum, c'un pătrar de secol în ur-
ma, tînêrul împérat al imperiului german

redeșteptat la o nouă viață, inaugurează în
ființa de față a reprezentanților națiunilor
strêine din Europa și de peste Ocean, pu-
ternica operă germană, ce se predă circula-
ției între mii de salve de tunuri.

Inainte cu sute de ani lumea se ocu-
pa de planul formării unei ôai maritime,
care să lege oceanul ostic cu marea nord-
dică prin strătărierea Slesvig-Holstein-ului.
Orașul Lübeck a construit deja în 1391—1398
canalul-*Steknicz*, care este cel mai vechi
canal de navigațiune al Europei; adî înșă
nu se pôte folosi din causă, că n'are adên-
cimea trebuincioasă năilor mari și grele din
timpurile noastre.

Regele Daniei, Christian VII, a lăsat
să se sape între anii 1777—1784 canalul
Eider, care cu lungimea lui de 173 chilo-
metri formeză o cale destul de considera-
bilă; dêr și acesta nu pôte fi folosit, decăt
pentru năi mai mici.

Când Prusia ocupă în 1864 principa-
tele Elbei, în primul rënd s'a născut ideea,
de a-se lăți canalul-Eider pentru ajungerea
scopului, ce se întocmioneză acum cu noul
canal. Ministerul de rêsboiu înșă avea pă-
rerea, ca gura ostică a canalului să nu cadă
în golful dela Ekenfôrd, ci în cel dela Kiel.

In urma rêsboielor dela 1866 și 1870/71 a
trebit să se amâne executarea acestui plan.

Afacerea a fost reinviată la 1878 de
proprietarul de năi din Hamburg cu numele
Dahlström, care a scos și o broșură vo-
lantă, propunend dimpreună cu Vering de
Hanovera formarea unei societăți pe acții
în scopul construirii canalului de navi-
gațiune.

Ei și-au prezentat planurile la gu-
vernul imperial, care într'aceea hotărise, să
severșească acăstă mare operă pe cheltuiala
imperului. Spre scopul acesta s'a și înain-
tat parlamentului un proiect de lege.

Astfel în Iunie 1887 s'a pus piatra
fundamentală, fixându-se un termen de 8
ani pentru executarea lucrării, care s'a sfîr-
șit câteva zile înainte.

In 19 Iunie n. flota germană, compusă
din 25 vapôre mari, a intrat la 4 ôre di-
minêța în gura canalului la Brunsbüttel.
Elba are aici înfățișarea unui adevărat golf
de mare; are lățime de 3000 metri cu di-
recțiã spre nord-ost. Canalul, lat cam de
1500 metri și adênc de 10—13 metri, cade
toțmai pe țermul nordic, unde este înghi-
țit de un unghiu ascuțit și plecat. Inaintea
marelui zăgaz, ce închide intrarea, sunt
aședate stărmătôrele de valuri, cari se în-

tind adênc în apă și incungiuură un ante-
port lat cam de 100 metri, care apêră de
vânt și de curențe năile, ce intră și ies.
Zăgazul are strins una lângă alta două ca-
mere late fiã-care de 25 și lungi de 150
metri. Acesta este cel mai uriaș zăgaz diu
lume, căci deși există mai lungi undeva,
totuși nicăiri nu se pot afla provêdute ou
astfel de camere.

Teritorul prin care trece canalul, are
o pozițiã jôsă și e roditor. Impresia, ce-ți
face ținutul e simpatică, înșă e lipsit de
ori-ce frumșeță. Pe câmpia verde, ce se
estinde în mare depărtare, se vêd ici-colo
turme, ce pasc, dêr îndată după podul
dela Itzeho vederea se s'himbă, căci se în-
cepe un teren pustiu mocirlos, mare parte
ocupat de lacul Kuden. In punctul acesta
este săpat un loc de abatere pentru casul,
când s'ar întêlni năi mai mari; ast-fel de
locuri de abatere mai sunt încã 5, la de-
părtare de câte 12 chilometri unul de
altul.

Partea din urmă a canalului se es-
tinde dela lacul Flemmhuder până la gol-
ful din Kiel, unde au trebuit să se sape
mai multe curbe, numai ast-fel putându-se
cruța agrii. Pe partea acăsta se află și po-
dul înalt dela Levesan, a cărui construcțiã

nei culturale a Europei. Orașul Hamburg este festiv și splendid împodobit. Imperatul merse după amăz la Kiel, unde toți admiralii și comandanții străini s'au prezentat în mod oficial, pe nava „Mars”. Oficierii francezi au fost invitați din partea oficierilor germani la o petrecere în Waldwiese. Vorbind despre sărbarea dela Kiel, diarul rusesc „Journal de St. Petersburg”, dize, că aci e vorba despre un eveniment epocal nu numai pentru Germania, ci, din punct de vedere comercial, și pentru toate statele, cari iau parte la circulațiunea generală. „Novosti” dize, că participarea tuturor puterilor la sărbarea dela Kiel dă dovadă despre înalta stimă față cu Germania și monarcul ei. „Nowoje Wremja” dize, că canalul din marea nord-estică, afară de însemnătatea s'a militară, are și o însemnătate pacnică, economică. „Birssewa Wjedomosti” combate suspiciunea, că canalul ar fi construit pentru scopuri agresive.

Lui „Pol. Corr.” i-se telegrafiază din Paris, că în cercurile bine informate se vorbesce, că raporturile dintre Franța și Rusia, cari au eșit și mai mult la ivelă acum după decorarea președintelui Republicii din partea Țarului, nu peste mult vor primi o expresiune și mai vădită de apropiere între cele două mari puteri. — „Gazzetta del Popolo” din Turin primesce din isvor autentic scirea, că alianța franco-rusă s'a încheiat îndată după pășirea pe tron a Țarului Nicolae. Alianța are caracter de defensivă și stipulează amănunțit cooperarea celor două armate, în cas, când unul din cele două state ar fi atacat. Afară de aceasta Franța se obligă a sprijini politica orientală a Rusiei. În schimb Rusia promite, că va sprijini din toate puterile politica colonială a Franței.

Pentru-ce trebuie 20,000,000.

„Magyar Hirlap” primesce din cercurile delegațiilor din Viena următoarea deslușire asupra împrejurării, că de ce ministrul comun cere încă 20,000,000 fl. pentru scopuri militare. Comunicăm aici informațiunile fôiei unguresci:

Puterea armată a Austro-Ungariei este atât de bagatelă față cu aceea a marilor puteri, încât a trebuit să se pörte grija unei sporiri.

Budgetul armatei însă este atât de îngreunat prin cheltueli cu ridicarea baracelor și magaziiilor din Galiția, cu fortăreața Przemisl, cu procurarea de nouă puscă și proiectile, încât nu s'a putut reflecta nici măcar la înființarea de corpuri nouă în cadre. Din cauza acesta deja în 1887 s'a dispus sporirea trupelor în ast-fel de formă, că la oas de mobilizare, să se alătore fiăcărui regiment câte două companii nouă numite „Abnormale Kompagnie”.

Puțin timp înainte de acesta ministe-

riul de războiu a luat dispozițiuni în privința mobilizării trupelor pedestre, și încă în măsură, că decă dispozițiunea acesta s'ar fi întemplat în forma unei ordinațiuni publice, cu drept cuvânt ar fi produs senzațiã în străinătate.

Dispozițiunea a apărut în forma lui „Armee Verordnungsblatt”, și a fost trimisă numai oficierilor din statul major. Esența ei este următoarea:

Efectivul companiilor de războiu (Feldkompagnie) ale celor 102 regimente de liniă și a celor 4 regimente de vânători din Tirol, se sporesce dela 220 la 270; asemenea și efectivul companiilor batalionelor de rezervă. Afară de acesta la stațiunile comandelor de întregire, un batalion va cousta din 4 companii; oficierii acestui batalion se numesc acum; oficierii din activitate se încunosciițeză despre tranșerarea lor la cas de mobilizare.

Pentru sporirea efectivului batalionelor de războiu, este normativă tot această dispozițiune.

În urma acesta numărul efectivului dela cele 424 batalioane de liniă și vânători se sporesce cu 84,000 oameni provăduți cu puscă; efectivul celor 106 batalioane de întregire, se sporesce cu 21,200 oameni.

Efectivul „Marsch-Bataillonelor” face dără 114,480 oameni, ăr sporul dela batalioanele de vânători e de 13,520.

La oaltă dăr efectivul armatei noastre în cas de războiu se sporesce cu 234,000 oameni înarmați.

Materialul de indiviți necesar pentru această sporire se ia din prisosul atât al rezervelor, cât și al rezervei de întregire, ăr materialul de oameni pentru nouă „Marsch-Bataillone” se ia din clasa primă a glotașilor (Aufgebot). Aceștia vor fi instruați în răstimp de 8 săptămâni, adică 6 săptămâni după mobilizare vor fi trimiși în urma armatei regulate. Acesta e cauza sporirii mari a efectivului oficierilor de stat major întemplată în anii din urma.

Cu mult mai mare grija i-a causat ministeriului de războiu armarea și echiparea cadrelor nouă. Până acum s'a rezervat spre acest scop pușca Werdn, dăr se pöte prevedea, că în cas de războiu pușca acesta ar fi spre mare defavor pedestreime. Nici că se pöte inchipui, ca la o companie să se afe 50 de oameni, cari să pusce cu altă armă și cu alte cartușe. Din pricina acesta dăr, au trebuit să se comande puscă nouă cu repetiție. Puscile acestea îndată-ce vor fi gata, se vor așea în „Augmentations-Magazine”, unde actualmente se afe numai atâtea puscă, câte sunt de lipsă companiilor batalionelor de întregire.

Cu puscile comandate de nou se vor, arma la tot cazul, mai întâiu companiile de războiu (Feldkompagnien) — și pentru acesta e necesară prima rată din cele 20,000,000, ce-o cere ministrul de războiu.

este identică cu cea a podului din Grüthal, și peste care este condus atât drumul țării, cât și linia ferată Kiel-Eckernförd. La finea canalului, lângă Holtenu, se afe în vecinătate cu golful Kiel un zăgaz dublu și un anteport, tocmai așa ca la obârșia lui din Brunsbüttel.

Prin deschiderea acestui canal Germania pășese într'o moștenire, ce mult timp i-a fost denegată, și se pöte simți, ca și când și-ar fi reafiat o comoră ascunsă vécuri de-ărândul. Moștenirea și comora este aurul baltic, ce pe timpul „Hanzei” curgea din abundență, când marea ostică era marea lumii, în care se scurgeau marile oăi comerciale de ost și vest. Aurul acesta a dispărut, când Mongolii au tăiat calea comercială asiatică, ce ducea peste Rusia spre marea ostică, când Anglia a răpit dela Hanza năile și drepturile comerciale, și când Dania a ridicat vămile golfului. „Marea ostică” de odinoră a devenit ărăși o apă de rând. Imprejurările estra-ordinare, cari au făcut'o să înflorască, nu s'au mai repetat, nu s'au mai putut repeta în altă formă,

*) O corporațiune de neguțatori din vécul XIII-lea. Corporațiunea era formată din marii comercianți ai orașelor: Lübeck, Hamburg, Brema etc.

până când nu s'a putut ajunge la mare. În prējma ei peninsula Jüt păzia, ca un bălaur, și unde curentul își rupe drum sêlbatec înainte multe vifore se nasc în decursul anului, imbogățind mormântul mării cu nenumărate victime. Marea însă-și a început să devină tot mai părăsită, chiar și heringii pribegiau în apele nordice, și ast-fel acum canalul, ce se deschide este chiămat a câștiga lumii un mare drum maritim pentru comerciu.

Liberată de cătușile apăsătoare ale vechiului drum lung și periculos, populațiunea Balticeii pöte să se întindă liber și produsele sale să și-le schimbe cu marfă brută străină. Înaintea ei stau deschise porturile mării-nordice, constituind o piață escelentă pentru esportul de cereale.

Dăr nici însemnătatea strategică a canalului nu pöte fi ignorată, ba döră din punct de vedere curat politic, în acesta zace cea mai mare valöre a canalului. Până acum puterea maritimă germană era împărțită în două. Ceea ce avea Germania în marea nordică, era mai mult sêu mai puțin isolat, închis. Decă Dania se alia cu contrarul Germaniei, Copenhaga devenia cel mai puternic rașim al flotei, și imperiul ar fi pierdut nespun de mult. Prin deschiderea

Palmuire în parlamentul italian.

În ședința dela 19 Iunie a parlamentului italian s'a întemplat un scandal rar în felul sêu.

Se discuta asupra responsului la mesajiu. Mai mulți deputați din stânga estremă au cerut să se facă o modificare în partea textului referitor la amnestiarea persoanele osândite prin tribunalele militare, și declarară, că parlamentul este chiămat a restabili funcțiunile parlamentare în țără. După o scurtă discuțiune însă ei și-au retras propunerea.

Ministrul-președinte Crispi declară, că decă nu s'ar fi retras amandamentul, guvernul ar fi fost silit a înainta camerei rugarea, să nu-l aprobe. Dreptul de amnestie este o prerogativă a regelui, pe care el îl eseroită pe lângă resposabilitatea guvernului. Decă va veni timpul, ca să se facă regelui un raport cu privire la amnestie...

Costa, deputat socialist, intrerupe pe ministru-președinte și dize: Cu privire la dreptate! (Mare neliniște).

Rompollini, socialist, strigă: Acesta este apărarea crimelor vöstre.

Președintele cere liniște.

Crispi: (continuând)... atunci guvernul nu se va gândi numai la acei conducători, față de cari vă interesați d-vöstră, ci și la aceia, cari sufer într'adevăr. Guvernul va face obiect de discuție toate acele regulamente în favorul părăsiților și sërmanilor, cari vor fi aflați de oameni corespunđători și vrednici.

Într'acestea se nasce un schimb de cuvinte förte viu între Billi de Andreis și alți deputați. Lucrul ajunge la fapte și se produce un șgomot grozav. Președintele suspendă ședința.

După o paușă de dece minute președintele redeschide ședința și-și exprimă regretete asupra celor petrecute. „Se va face anchetă pentru a-se constata, cine pörta răspunderea pentru cele întemplate și se vor aplica pedepse corespunđătoare”.

Camera apoi primi, prin ridicare, proiectul de răspuns.

Despre incidentul de mai sus o telegramă din Roma spune următoarele:

Crispi vorbind de amnestie i-se făcură imputări pentru victimele din Sicilia, la ceea ce el observă, că se va îngriji de sêraci.

— Da, a-le ușura sörtea prin lanțuri, cătuși și esecutiuni, dize De Andreis.

Casale îi strigă: tac! porc sêbatec!

— Tu ești! dize o voce.

— De mine vorbesei? întrebă de Andreis.

— Așa e! răspunde Casale.

— Vino numai încöce, decă vrei căteva palmi.

acestui canal însă, Germania devine cu totul neatârnatöre de caprițiile Daniei și îi este posibil, ca să pășescă pe amândouă mările în timpul cel mai scurt cu puteri armate îndoite.

Afară de acesta prin noul canal, litoralul Germaniei a devenit tocmai așa de unitar, ca cel al Angliei, cu deosebirea, că Germania, ca putere maritimă tineră, nu dispune de forțele Angliei pe acest teren.

Din toate punctele de vedere deci, Germanii lui Bismarck au motive temeinice de a se bucura de această nouă operă a geniului lor național. Intre salvele de tunuri ei väd un viitor strălucit, și își inchipuesc multe bune și frumoșe, aducându-și aminte de cuvintele, ce le-a exprimat imperatul Wilhelm I în Iunie 1887, când cu ocazia aședării pietri fundamentale a uriașei construcțiunii, dând cu ciocanul în piatră, a dize:

Spre onörea Germaniei unite,

Spre binele progresului ei

Spre semn de putere și forță a ei!

T. H. P.

Casale iritat la culme trece la stânga și într'un moment îl impresură o grupă de omeni infuriazți.

Laurenzana (guvernamental) se urcă de-asupra băncilor cătră De Andreis și c'un pumn îl culcă la pământ. Dăr și pe el îl apucă Mussi de spate și-l isbesce de ușe.

Radicalul Engel trage marchisului Lenli două palme săravene, apoi s'a închis ședința.

SCIIRILE ȚILEI.

— 9 (21) Iunie.

O aparițiune durerösă. Din Clușiu ni-se scrie: Onorată Redacțiune! Pe 19 l. c. a fost convocată la Clușiu adunarea despărțământului Asociațiunei transilvane, însă neînfașându-se nici președintele, nici cassarul, afară de aceea fiind numai câți-va membrii de față și și aceia numai din loc, adunarea s'a amănat pe timp mai potrivit, încă nedeterminat. — Coresp.

— 0 —

„Oficieri români din armata comună transferați”. Sub acest titlu „Hazánk” reproduce o scire a „Gazetei” în următorul mod semnificativ: „După cum se raporteză din Clușiu, ministru comun de războiu Krieghammer se sileste ca un zel laudabil să năbușescă liniștea Ligei române, care a început să aibă aderenți chiar și în sinul oficierilor militari. După cum cu durere se plänge „Gazeta” din Brașov, chiar și pe puținii oficieri români, cari se mai afe în garnisöna dela Clușiu, ministrul de războiu pe încetul îi transferază pe toți. Chiar și în Țilele acestea pe locotenentul Cuparenou, care se afe în d'visia 12-a de artilerie din Clușiu, l'a transferat la Graz, ceea ce förte corect s'a făcut”. — După interpretările fôiei unguresci, aici am avé de-a face așadără cu pornirea unei sistematice prigoniri în contra tinerimei noastre din armata comună.

— 0 —

Unde-i patria lor. Cetim în foile de ađi, că contele Zichy, care în societatea mai multor sêtoși după locul de unde s'au urnit Ungurii, a întreprins cunoscuta expedițiã după căutarea „patriei străbune”, a adresat următoarea telegramă lui Banffy: „Din capitala patriei străvechi a Maghiarilor, din orașul și ađi numit „Maghiar” de lângă marea Caspică, rögă expedițiã maghiară să interpreteze regelui nostru apostolic omagiile ei. Guvernului nostru îi trimite o salutare. — Eugen Zichy”.

— 0 —

Luptă crâncenă între Români și Turci. În teritoriul Macedoniei, după cum i-se telegrafiază din Sofia fôiei „Budapesti Hirlap”, s'a întemplat o luptă crâncenă între câți-va Români și Turci din cauza unei fete de român. Turcii au omorit atât pe fată cât și pe doi frați ai ei. În lupta acesta Turcii au mai omorit și 4 gendarmi.

— 0 —

Aniversarea morței lui Carnot. Programul oficial al ceremoniei comemorative a primei aniversări o morței fostului președinte al Republicii franceze, Carnot, s'a stabilit definitiv. Acestă ceremonie va avé loc Luni, 12 (24) Iunie. Ea va consista în o viziță, pe care o vor face, la mormântul fostului președinte al Republicii, d. Felix Faure, birourile Camerelor și miniștri. Ministrul de externe a făcut cunoscut membrilor corpului diplomatic öra acestei ceremonii, care va fi între 9 și 10 de dimineță. După această öra, până sêra, populațiã parisiană va fi admisă să vizițeze mormântul lui Carnot. Ceremonia religiösă, organizată prin îngrijirea d-nei Carnot, va avé loc în aceeași öi, la 11 öre, la biserica Madeleine. Membrii cabinetului vor asista. În tot timpul Țilei de 24 Iunie, oficierii trupelor de mare și de uscat vor purta doliu la sabiã. Drapelele monumentelor publice și ale vaselor flotei vor fi de asemenea cernite.

— 0 —

Guvernul român a acordat estradarea individului Nikita Todoric, condamnat în Budapesta pentru falsifică de acte publice.

— 0 —

Atentat anarchist. Din Amsterdam se știe, că alaltăieri s'a făcut în apropierea garei de acolo un atentat. Un anarchist a jughiat pe-un domn elegant, care venia dela gară. Ucigașul a mărturisit înaintea poliției, că e anarchist și a vrut să ucidă pe cel dintâiu cetățean, care i va eși în cale.

—o—

Faptele „onorifice“ ale lui Szelles. Alaltăieri s'a publicat la tribunalul din Budapesta hotărârea tablei reg. prin care se întărește sentința instanței prime, în urma căreia atentatorul Szelles e pedepsit la 3 luni închisoare ordinară pentru delapidarea unei caușii în sumă de 150 fl.

—o—

Casa de vânzare în Orăștia. „Kulturregylet“ ul ardelenesc face cunoscut prin foile din Clușiu, că casele sale din Orăștia, aflătoare în pițetă și lângă drumul de țară, le vinde fiă separat, fiă toate împreună, celui ce va oferi mai mult. Ofertele sunt a se trimite secretarului „Kulturregylet“-ului până la 30 August n. o.

—o—

Rectificare. În numărul de ieri al fôiei noastre s'a străcurat la telegrame următoarele greșeli: În telegrama a treia din Viena cuvântul „Majestatea Sa“ este a-se înlocui cu „Cabinetul“, ăr în loc de „s'a prezentat camerei“, este a-se înțelege „s'a prezentat Majestății Sale“.

„Casina română“ din Clușiu.

Clușiu, 20 Iunie 1895.

Mult Stim. D-le Redactor! În 19 a lunii c. s'a ținut adunarea generală a Casinei române din loc, cu care ocaziune am avut adăncă durere de-a constata, că în privința socială publicul nostru din Clușiu numai progrese nu face.

Unica instituțiune frumoasă românească, ce mai există în acest cuib, e în agoniă. Separatismul, neînțelegerea, indiferentismul și apatia, ce s'a incubat între Români din Clușiu, intru adevăr trebuie să ne imple sufletul de cea mai amară durere.

Astăzi nu mai există viața cea bună și sinceră între inteligenții noștri din Clușiu; astăzi nu se mai pot înțelege la olaltă în mod cinstit doi, nici trei inși despre lucrurile și agendele, ce indeobște ne interesează; astăzi indiferentismul față de tot ce e bun și folositor atât e de cras, încât decât vor merge lucrurile tot așa, va trebui să se desființeze singurul nostru adăpost, ce mai există aici, „Casina română“.

A fost „adunare generală“ de un spredecece inși! — Lucru caracteristic la noi!

Ne plac frazele tunătoare, bombastice; suntem abundanți în inventarea și descoperirea planurilor mărețe; ne măgulim laudându-ne reciproc, și ne încurajăm — la mimicuri, ăr când ar fi mai de lipsă decât ori și când, se neunim, se ostenim și se lucrăm din toate puterile pentru scopuri umane, culturale și naționale, atunci... dăr imi vor întregi cele spuse „cei interesați“.

Adunarea o deschide presidentul Dr. A. Isac la 1/2 4 ore p. m. În vorbirea sa de deschidere, își exprimă regretul, că așa de rău a decăzut viața socială românească din Clușiu; pe lângă atâta lipsă de interes, nu știe, cum va progresa această instituțiune frumoasă românească, despre care, pe lângă toate sbuciumările comitetului, cu durere trebuie să mărturisescă, că între așa împrejurări nu se vor mai pute susține, decât nu ne vom croi altfel sôrtea pe viitor și nu vom conlucra din răpunerii cu toții intru ajungerea scopului. În speranța unui mai îmbucurător progres, deschide adunarea.

Raportul secretarului Dr. G. Ilea ne prezintă tristul tablou al stării de astăzi a lucrurilor în totă întregimea sa. De 34 de ani, de când există societatea aceasta, un raport mai întristător nu s'a mai auzit în vre-o adunare generală.

Din raportul casarului A. Truța se vede cum stă de rău societatea în cele financiare. Nu voi nota, decât un punct din raport: taxe restante din ultimii doi ani 530 fl! Etă și numai din acest punct, cum le zace la inimă cauza, înaintarea și progresul cultural întocărilor noștri Români.

Nu ved ei ôre, cum contrarii noștri dilato se întăresc și se manifestă pe toate terenurile sociale și culturale?

Câteva ajutóre, oa în toți anii, așa și acuma a primit Casina, anume dela „Economul“ 50 fl., venitul unei serate literare 31 fl. 20 cr.; D-nii Cheșan și Vrăbianu, advoacăți în Craiova, au trimis 22 fl., — li-se votăză mulțumită, precum și d-ii cassar pentru meritele sale și conșciențiositatea, cu care a condus agendele Casinei.

Din Octombrie localul casinei se va muta în alt loc, amăsurat puterilor financiare, de ôre-ce chiria localului de acuma e 450 fl., ăr din Octombrie 500 fl., ceea ce Casina între ast-fel de împrejurări nu va pute susporta.

Bibliotecaarul N. Rațiu cetesce raportul despre starea bibliotecii. Redacțiunei „Unirei“, ce i-se trimite Casinei în toți anii gratis, i-se votăză mulțumită generală.

La finea adunării se porcede la alegerea Comitetului casinei, care întreg se realege unanim. Adunarea se fini la 5 ôre.

Aleco.

O poesiă inedită a lui

M. Eminescu.

In nr. 6 din Iunie 1895 revista „Convorbiri Literare“ publică următorea poesiă inedită a lui M. Eminescu.

Apari să dai lumină...

Apari să dai lumină arcatelor ferești,
Să ved în templu-i țina cu farne ceceresci;
Prin vremea trecătoare lucedse prăa curat
Un chip tăiat de daltă, de-apururi adorat.
Privi-te-voiu cu ochii în lacrima fierbinți...
O, marmură, aibi milă de-a mele rugăminți!

Indură-te și lasă privirea-mi s'o consol
La alba strălucire a gâtului tău gol,
La dulcea răsunare a sinilor ce cresc,
La năptea cea adăncă din ochiul tău ceresc;
Să ved, că de privire-mi tăcând te înfiori...
O, marmură, aibi milă de ochi-mi rugători!
Aș vrea ou-a mele lacrimi picioarele să-ți

[scald,

In dulcea nflorare a sufletului cald,
Să mor pătuns de jalea amorului meu sfânt,
Ca lebăda, ce mîre de propriul ei cânt,
Să mor de ntaia rață din ochii tăi cei

[reci...

O, marmură, aibi milă de stingerea-mi pe

[veci!

Cu iarna cea eternă a nordului polar
Se n'tinde amorțirea în sufletu-mi amar,
Nimic nu luminează astei pustietăți,
Dăr sloiurile par, ca ruine de cetăți,
Plutind de asprul vicol al morții cei de

[veci...

Tu ramură nflorită... pe visul meu te pleci!

Din lumea de miserie și fără de n'țeles
Cu ochii cei de ghiță ai morții m'am ales,
Și totu-mi pare veșted, cădută și uniform,
Sunt insetat de somnul pământului s'adorm,
Incât numai de nume imi pare că există...
Tu dăr răsai o'un zimbet în visul meu cel

[trist!

Cu ochii tăi de inger mă mângăi și mă

[minti,

Căci ei cuprind o lume de dulci făgăduinți,
De-amor fără de margini, de scumpe fericiri,
Cum nu se află n lumea această nicăiri;
Căci este umbra blândă a iubirii cei de veci
Ce trece cu întrăga-i putere, pe când treci!

Nici luna plutitoare, nici stelele din ceri
N'or să pătrundă n umbra trecutelor du-

[reri,

N'or să pătrunđ amarul pierdutei tinereți,
Măcar să am de-acuma o sută de vieți;
Căci sufletu-mi de-atuncea e atât de ntu-

[necat...

Dăr ochii tăi de inger în visul meu stră-

[bat!

Ca tîmna cea târzie e viața mea, și oad
Iluzii ca și frunza pe undele de vad,
Și nici o bucuriă în cale-mi nu culeg,
Nimic de care n lume iubirea să mi-o leg;
Pustiul și uritul de-apururi mă cuprind...
Dăr brațele-ți de marmur în visul meu se

[ntind!

Precum corăbii negre se lăgăne de vânt
Cu pânzele-aternate departe de pământ;
Cum între ceri și mare trec paserile stol,
Trec gândurile mele a sufletului gol,
Intind ale lor aripi spre negre depărtări...
Tu nu mai ești în visu-mi luciferul pe mări!

Cu aspra nepăsare tu sufletu-mi aduci
Pe cele două brațe întinse-a sfinte cruci,
Și buzele nsetate cu fiere mi-le uđi
Când ruga mea fierbinte nu vrăi să o auzi,
Mă faci părtaș în lume durerilor lui

[Crist....

O, marmură, aibi milă de sufletul meu trist!

Dăr te cobori, divino, pătrunsă de-al meu

[glas

Mai mândră, tot mai mândră la fiă-care

[pas....

Visez, ori e aievea? Tu ești în adevăr?

Tu treci cu mâna albă prin vițele de păr?

Decă visez, mă ține în vis, privindu-mi

[drept....

O, marmură, aibi milă să nu mă mai deș-

[tept!

Mihail Eminescu.

NECROLOG. Subscriții, cu inima frântă de durere, anunță tuturor consăgenilor, amicilor și cunoscuților, că mult iubita lor soțică, respective mama, soră, nepotă, noră, vară și cumnată Domnița Tătar născ. Graur, după un morb greu și îndelungat, în 18 l. c. în al 22-lea an al etății și 2-lea a fericitei sale căsătorii, împărtășită cu s. sacramente, și-a dat sufletul în mâinile Creatorului. Fiă-i țărâna ușoră și memoria binecuvântată! Kebele-Szt.-Ivány, în 18 Iunie 1895. Vasile Tătar preot gr. cat. ca soț; Vasiliu ca fiu, Michail Tătar preot gr. cat. emerit și soțica Maria Muraru, ca cumnat și mătușe; Iuliu, preot gr. cat., Zecheiu cu soțica Carolina Cheșianu preot gr. cat., Petru cu soțica, Florea Lupu docente, Maria mar. Elia Lupu preot gr. cat., Aurelia mar. George Duma proprietar ca frați, sore și cumnate.

DIVERSE.

Bisericele din Statele-Unite sunt în cea mai mare parte cluburi, în cari, după ce preotul rostesc o scurtă rugăciune, se cântă câte-va melodii bisericesti și apoi publicul consacră câte-va ôre petrecerei și distracției prin odăile laterale, împodobite cu tapete grele candelabre scumpe, jilțuri moi de catifea și alte obiecte de lux. Se imbiu delicatose, precum caviar, șuncă etc.; poporul bea limonadă, până ce bătrânii se adună într'un unghiu mai retras și aci în onôrea lui Dumnezeu golesc păhare cu bături n'ai tari. În unele biserici din Anglia nouă sunt chiar și odăi de joc. Până când tata studiază „cartea celor patru crai“, ăr mama într'altă odăia vorbește cu prietinitile ei, pe atunci poporul tiner se amuză în sala principală cu diferite jocuri sociale. Membrii tineri privesc aceste cluburi sfinte, ca pe cele mai acomodade locuri pentru de-a lega relațiunii de dragoste: în unele casuri urmeză cununiă, în multe casuri însă tinerii rămân numai pe lângă un joc de dragoste, ceea ce la ei se dice „Flirtation“.

Smeul. Existența smeului pare a fi foarte vechiă și a-și avea originea în China, sorie „La Nature“. Generalul Heou-King impresură, pe la anul 549 după I.-Ch., cetatea King-Thai. Cum locuitorii cetății nu puteau arăta în depărtare pozițiunea lor critică, ei construiră din hărtia un mare număr de smei și-i înălțară pentru a cere ajutor de afară. Heou-King, vedându-i ridicându-se în aer, consultă pe oficerii săi. „Peste tot unde vor ajunge acesti smei, dise unul din ei, numit Wang-Wei, ei vor da noutăți despre asediați și vor inveda nevoile lor“. În asediul Parisului la 1870 smei au adus servicii neuitate. Proclamațiunii și alte înscuțări au fost adesea la cîda smeilor, cari erau înălțate când bătea vântul favorabil, pentru a li-se da drumul în direcțiunea voită, fiă din o cetate în afară, fiă invers. În 1888 un învătăat engles a asociat un smeu foarte

mare cu un balon captiv, obținând ast-fel rezultate interesante. Un balon captiv este foarte simțitor la vânt; decă iuțela acestuia trece la 30 kil. pe ôră, este greu de a mai înălța balonul fără pericol. Un smeu, din contră, se impacă foarte bine cu un vânt tare; el dă balonului o parte din forța sa urcătoare și măresce stabilitatea lui. În experiențele făcute de Douglas Archibald la arsenalul militar de la Chatham, el întrebuintă un smeu de mătase, întins pe două spezeze dreptunghiulare de bambu, de dimensiuni potrivite celor ale balonului; el era legat de flanoul balonului ast-fel încât să serve de paravânt și de adăpost în contra vântului prea tare. Dispozițiunii particulare fuseseră luate pentru a permite modificarea înclinării smeului după împrejurări, și pentru a se evita, ca vântul infundându-se între balon și vela lui, să nu dea loc la vîrtejuri, cari ar fi compromis stabilitatea sistemului. În aceste condițiuni, un balon de 30 metri cub., care ridică fără smeu o greutate de 4 livre, pôte ridica, cu un vânt slab, 330 metri de fir de oțel și o capotă de soldat, trăgând 10 livre. Un balon de 700 metri cubi, asociat unui smeu de dimensiuni apropiate, ar ridica, cu un vânt de 75 kil. pe ôră, aceeași greutate ca un balon captiv de 1500 metri cubi. În 1875 se propusese a-se servi de un smeu pentru a ridica pe un observator în aer, în lipsă de un balon. Această părere nu are nimic nerealisabil. Smeul dăr nu servește numai de jucăria copiilor, dăr și la experiențe foarte interesante și la rezultate importante.

Căsătoria lui Luther. Marele reformator Luther avuse de mai multe ori ocaziunea de a aduna în casa sa călugărițe, fugite din mănăstire. Reputațiunea lui însă nu era atinsă prin acesta; el le protegea, le mărita, deși a fost înșelat de câte-va din ele. Intr'o di fugiră nouă călugărițe din mănăstirea din Nimschen peste zid, ajutate de nisce studenți în drept din oraș. Inspirate de cetirea bibliei și de aerul libertății, ce respirau acum, ele ajunseră sănătoase la Wittenberg, la doctorul. Intre dăsele se afla una Caterina Bora, cu față atrăgătoare și de nascere nobilă, fragedă, roșie, cu ochi rotunzi fără multă vioiciune, umerii obrazului cam pronunțați, nările deschise, părul adunat dindărătul capului și învălit într'o rețea de fir, voinică și dezvoltată în umeri. Luther era de 43 de ani. Inima sa se încuroa de sigur în părul călugăriței, pe care mai târziu îi plăcea să-l vadă cădând liber în valuri abundente peste umerii Caterinei sale. El voi s'o mărite; ea refusă pe doi dintre amicii lui. Ea nu vrea să fiă a altuia, decât a reformatorului. În urmă Luther se hotărî. El, care se împotrivișe tatălui său cu două-deci de ani în urmă, înainte de-a intra în mănăstire, dise acum: „Să-i fac această bucurie tatălui meu, de a-l dărui cu urmași“, și dușmanul operilor adăugă: „Eu voi să dau mărturie evangheliei nu numai prin cuvânt, oi și prin operile mele“. Nimeni nu se aștepta la una ca acesta. La 25 Iunie, Luther, însoțit de pictorul Lucas Cranach și de doctorul Apelles, se duse cu Caterina la părintele Pomeranus, care îi binecuvântă. La ceremonie nu era de față nici un elev. Dușmanii și prietini fură surprinși de-o potrivă. Luther anunță apoi faptul cu o îndrăsnă ironică: „S'a dis, că lumea și Satana ar rîde mult, decă m'ași însura; ei bine, eu vreau să-i fac să ridă“.

Cursul pieței Brașov.

Din 21 Iunie 1895.

Bancnote rom. Camp.	9.57 Vënd.	9.60
Argint român. Camp.	9.52 Vënd.	9.56
Napoleon-d'ori Camp.	9.60 Vënd.	9.63
Galbeni Camp.	5.63 Vënd.	5.66
Mărci germane Camp.	59. — Vënd.	—
Ruble rusesci Camp.	129. 1/2 Vënd.	—
Lire turoesci Camp.	10.80 Vënd.	—
Scris. fonc. Albina 5%	100.25 Vënd.	101.25

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

